

proto není, tvrditi, že strany zamýšlely měniti ustanovení čl. 345, pokud se týče 324 obch. zák. — Z toho plyne, že žalovaná jest povinna zaslané jí zboží podle faktury, proti níž v tomto směru ve sporu ničeho namítáno nebylo, žalující straně zaplatiti. Žalobkyně učinila vše, co na ni bylo, aby žalovaná zboží dostala. Zajisté, jak to odvolací soud uvádí, lze s jistotou za to míti, že ovoce v říjnu 1918 odeslané a dosud nedodané — žalovaná již obdržeti nemůže. Vagon zboží toho se ztratil a bylo na stranách, by uplatňovaly případné své nároky proti dráze. Že nutno zaslané zboží, když po dobu skoro dvou let nedošlo, považovati za ztracené, to plyne z ustanovení §§ 90, 98 a 99 žel. dopr. řádu. Poněvadž pak nebezpečí z dopravy, tedy i nebezpečí ztráty zboží postihuje žalovanou, jest její povinností ztracené zboží zaplatiti. Povinnost ta u ní nastala, jakmile podle přirozeného běhu věci musila přijíti k poznání, že zboží, ač odesláno, více nedojde. To bylo nejdéle v době, kdy žalobkyně proti ní podala žalobu na zaplacení kupní ceny. Od doby té také ji stihá povinnost platiti 6procentní úroky z prodlení. Aby odscuzena byla platiti úroky ty také pro dobu předchozí, pro to není žádného podkladu a bylo žalobu ve směru tom zamítnouti.

Čís. 727.

Nakupovač válečného obilního ústavu jest jeho zmocněncem, nikoliv komisionářem ve smyslu obchodního zákona; obilní ústav ručí za něho dle § 1313 a) obč. zák.

(Rozh. ze dne 26. října 1920, Rv I 525/20.)

Žalující strana dodala Vilému F-ovi, »komisionáři« Válečného obilního ústavu ve Vídni, odbočka v Praze, a po té Státního obilního ústavu v Praze, postupně větší množství plodin, podrobených nucenému státnímu obhospodařování. Vilém F. zaplatil jí pouze část kupní ceny, ač zmíněné ústavy mu vyplatily kupní cenu celou. Žalobu proti jmenovaným ústavům, by doplatily zbytek kupní ceny, procesní soud prvé stolice zamítl. **D ů v o d y:** Rozhodnutí sporu závisí na zodpovězení otázky, jaké právní povahy byl poměr Viléma F. k oběma žalovaným ústavům. V tom ohledu směrodatny jsou stranou žalovanou předložené a protistranou za pravé a správné uznané smlouvy, které jednak mezi Vilémem F-ou a Ústřední jednotou Českých hospodářských společností v král. Českém, jako generálním komisionářem obou žalovaných ústavů, jednak mezi touto Jednotou a Státním obilním ústavem, pokud se týče v podobném znění dříve i s Válečným obilním ústavem uzavřeny byly. Dle obsahu těchto smluv nemůže býti pochybnosti o tom, že Vilém F. byl opravdu komisionářem žalované strany, neboť v odstavci 2. obou s ním uzavřených smluv výslovně jest uvedeno, že na ně vztahovati se mají ustanovení obchodního zákona o komisionářské smlouvě čl. 360—378 s výjimkou čl. 374—377 a smlouva, uzavřená s Ústřední jednotou čes. hospod. společností jako generálním komisionářem má podobné ustanovení, nařizujíc v § 7 výslovně, že Jednota k obstarávání příslušných úkonů používati má fyzických nebo právnických osob jako podkomisionářů, zakazujíc v § 13, aby tito podkomisionáři další podkomisionáře zřizovali a připouštějíc jen zjed-

nání jinakých orgánů pomocných. Bezvýznamno je při tom, uvádějí-li tyto smlouvy v úvodu, že tito komisionáři jsou »zmocněnci« ve smyslu stanov »Ústavů«, neboť označení to nelze brát ve smyslu právnickém, který právě v následujících ustanoveních se upravuje, nýbrž jen ve smyslu všeobecném, a rovněž bezvýznamny jsou některé zvláštnosti další, při obyčejné smlouvě komisionářské se nevyskytující, které zde plynou z veřejnoprávní povahy celé instituce. Byl-li však Vilém F. komisionářem žalované strany, nevztahuje se na ni ustanovení § 1313 a) obč. zák. a strana žalující sama musí nésti následky své neopatrnosti, když přes výslovný a jí známý předpis § 6 nařízení z 26. května 1917, čís. 235 ř. zák., Vilému F. předávala plodiny na dluh, a tím sfašování podpisu na přijímacích listech a zpronevření vyplacených mu již peněz umožnila. Ale i v tom případě, že by Vilém F. dle tvrzení strany žalující nebyl považován za komisionáře v technickém a právním toho slova smyslu a že by byl jen obchodním zmocněncem strany žalované, byla by žaloba neodůvodněna, poněvadž měl dle zákonných a smluvních předpisů kupovati jen za peníze hotově jemu k tomu cíli předané, takže, jednal-li jinak, překročil svou plnou moc a je sám dle čl. 55 obch. zák. za svůj čin zodpověden, a strana žalující nemůže žádati náhradu škody vzniklé z nedbání známých jí v tom směru předpisů strany žalované, a to ani z důvodu neoprávněného obohacení dle § 1016 obč. zák., kdyžž žalovaná strana kupní cenu, jak strana žalující sama přiznává, za dodané plodiny skutečně k ruce F-ově zaplatila. O d v o l a c í soud rozsudek zrušil a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl. D ů v o d y: Soud odvolací nesdílí úsudku prvního soudu, že Vilém F. jednal se žalobcem jako komisionář žalovaných ústavů ve smyslu čl. 360 odstavec první obch. zák. a jest toho náhledu, že byl zmocněncem po rozumu čl. 360, odstavec třetí obch. zák. a § 1017 obč. zák. Při posouzení poměru, v jakém byl F. k žalovaným ústavům a k žalobci, nerozhoduje ustanovení smlouvy, že se na ni vztahují ustanovení čl. 360—378 s vyloučením čl. 374 až 377 obch. zák., nýbrž skutečný právní stav, který je patrným již ze samotného nař. vešk. min. ze dne 26. května 1917, čís. 235 ř. zák., dle kterého jsou obilí a luštěniny ve prospěch státu z a b a v e n y okamžikem, kdy oddělí se od orné půdy (§ 1) a držitel jejich je povinen je nabídnouti a prodati válečnému obilnímu ústavu nebo jeho z m o c n ě n c ů m z a s t a n o v e n o u přijímací cenu (§ 6). Podle legitimace, kterou F. žalobci se prokázati musel, bylo zřejmo, že je povinen a oprávněn k nákupu obilí a luštěnin pro žalované ústavy, že tudíž nejedná jménem vlastním, nýbrž jménem řečených ústavů a na účet jejich. Vilém F. používal dále, uzavíraje se žalobcem obchody, pro žalované ústavy tiskopisů přijímacích a nákupních listů opatřených firmou těchto ústavů, kteráž skutečnost musela zase prodávajícího uvědomiti, že F. uzavírá jménem těch ústavů, a nikoli jménem vlastním. Když pak Vilém F. zpronevěřil zažalovanou částku kupní ceny za obilí, které od žalobce pro žalované ústavy koupil a hotově zaplatiti povinen byl, nelze říci, že by tím byl překročil jenom plnou moc, nýbrž se dopustil provinění, za které ručí žalované ústavy žalobci dle § 1313 a) obč. zák. Zbývá jen otázka, p o k u d každý ze žalovaných ústavů ručí, zejména ručí-li oba solidárně za celou škodu, jak žalobce žádá, ale nedokazuje. V tom ohledu zůstalo řízení neúplným, neboť není zjištěno, v jakém poměru oba ústavy k sobě navzájem

se nalézají, pokud se týče jaké množství obilí bylo dodáno prvžalovanému a jaké spolužalovanému, kdy, kolik a za který ústav bylo placeno, zdali státní obilní ústav podle ustanovení odstavce třetího § 1 min. nař. z 3. ledna 1919, čís. 5 sb. z. a n. do právního poměru žalobce s válečným obilním ústavem ve Vídni, odbočkou v Praze, vstoupil. Bez těchto zjištění nelze určit poměr, v jakém žalované ústavy na škodu žalobci F. provinením způsobené jsou zúčastněny.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání, správně rekursu.

Důvody:

Proti usnesení odvolacího soudu, jímž byl rozsudek prvního soudu zrušen a věc odkázána prvému soudu k novému projednání a rozhodnutí, podali žalovaní dovolání s návrhem za změnu rozsudku odvolacího soudu a obnovení rozsudku prvního soudu. Přes to, že usnesení odvolacího soudu bylo správně odporovati toliko rekusem, slušelo vejíti v řešení věci, poněvadž ze žádání v dovolání uvedeného jasně vyplývá, že se žalovaní domáhají změny v odpor vzatého usnesení, tudíž označení opravného prostředku jest nerozhodné (§ 84, odstavec druhý, c. ř. s.). Pro zjištění právního postavení Viléma F. nemohou být směrodatna pouze ustanovení smlouvy, nýbrž sluší přihlížeti k celkovému ústrojí instituce, o níž tu jde. Rozhodna jsou v tom směru ustanovení nařízení ze dne 26. května 1917, čís. 235 zák., o něž se smlouvy opírají. Dle tohoto nařízení byly obilí a luštěniny zabaveny ve prospěch státu. Držitel byl povinen prodati je válečnému obilnímu ústavu nebo jeho zmocněncům za stanovenou přejímací cenu. Zmocněnci směli se zabavenými věcmi nakládati toliko podle příkazů válečného obilního ústavu (§§ 1, 6, 22). Mluví-li smlouvy rovněž o zmocněncích, jsou v souhlase se zákonem. Z tohoto celkového stavu plyne nade vší pochybnost, že Viléma F. dlužno pokládati za zmocněnce, nikoliv komisionáře ve smyslu obchodního zákona. Tomu svědčí i znění nákupních a přejímacích listů, nesoucích firmu válečného obilního ústavu a číslo nákupního oddělení. Sluší odkázati i k tomu, že v § 7 stanov státního obilního ústavu nařízení ministra pro zásobování lidu ve shodě se účastněnými ministry ze dne 3. ledna 1919, čís. 5 sb. z. a n., o Státním obilním ústavu, jenž nastoupil v úkoly válečného obilního ústavu ve Vídni a jest oprávněn, vstoupiti do všech právních poměrů tohoto ústavu, se výslovně uvádí, že do oboru působnosti odbočky náleží jmenovati zmocněnce (komisionáře). Komisionáře dlužno tedy pokládati za zmocněnce. Za provinění jeho ručí ovšem strana, jež si ho ku splnění smluvního závazku zvolila a jest tu pak užití § 1313 a) obč. zák. Nebylo-li placeno ihned při odebrání předmětu, jde to na účet obou stran a nemůže vyloučiti užití § 1313 a) obč. zák.

Čís. 728.

I vzdálenějším sousedům práv jest vlastník ze škody, způsobené tím, že otvorem v jeho zdi dostala se drůbež na jejich pozemek a tam škodu způsobila. Za opravu přehrady dle § 858 obč. zák. žádati však může pouze bezprostřední soused.

(Rozh. ze dne 26. října 1920, Rv I 530/20.)